

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte om over de volgende brief enkele vragen en opmerkingen voor te leggen:

Voorhang ontwerpbesluit gewasbeschermingsmiddelen (Kamerstuk 32 372, nr. 47) d.d. 29 maart 2011.

De vragen en opmerkingen zijn op 22 april 2011 aan de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voorgelegd met het verzoek deze te beantwoorden uiterlijk maandag 16 mei 2011 om 12.00 uur.

– Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD
- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA
- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA
- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP
- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

– Reactie van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie**I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES***Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD*

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit gewasbeschermingsmiddelen (Kamerstuk 32 372, nr. 47). De leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen over dit besluit.

De leden van de VVD-fractie signaleren tot tevredenheid dat het ontwerpbesluit onder meer uitwerking geeft aan het amendement van de leden Koopmans, Snijder-Hazelhoff en Gerbrands (Kamerstuk 32 372, nr. 41). Nationale specifieke methoden bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen zijn door het amendement alleen nog mogelijk waar geen Europese richtsnoeren zijn vastgesteld. Deze nationale methoden worden vastgelegd in het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden middels deze ontwerpwijziging. De in het besluit genoemde resterende nationale methoden zijn nu nog gerechtvaardigd voor hantering in de toelatingsbeoordeling totdat ook op deze terreinen Europese richtsnoeren zijn vastgesteld. De leden van de fractie van de VVD roepen het kabinet dan ook op zich op dit laatste punt actief in te zetten in Europees verband. Graag een reactie van de staatssecretaris op dit punt.

De leden van de VVD-fractie signaleren dat bij onderdeel C na artikel 25 een nieuw artikel 25a in het ontwerpbesluit wordt toegevoegd. Dit artikel geeft de regering de gelegenheid om bij regeling regels te stellen met betrekking tot de registratie van onder meer het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat dergelijke regels, die een groot effect kunnen hebben op de administratieve lastendruk van ondernemers, niet bij regeling maar bij algemene maatregel van bestuur vastgelegd dienen te worden, zodat er eerst een parlementaire beoordeling aan te pas komt.

Tot slot nog een vraag over een nieuw artikel 4113b bij onderdeel C. Is het juist dat er drie leden zijn, genummerd 1, 6 en 7. Of ontbreken de leden 2 t/m 5? Zo ja, wat houden deze leden in?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is de laatste 15 jaar gehalveerd, maar toch neemt het aantal wilde dier-, insecten- en plantensoorten af, zo blijkt uit onderzoek van de Wageningen Universiteit.

De laatste weken staan gewasbeschermingsmiddelen weer volop in de belangstelling, zeer recent nog in het debat over de bijensterfte. De afname van de belasting van het oppervlaktewater door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen stagneert. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is in 2008 gegroeid naar gemiddeld 6,8 kg per hectare, terwijl dit in 2004 nog 6,4 kg per hectare was (bron: CBS, 26 mei 2010). Deze cijfers geven reden tot zorg.

Drinkwaterbedrijven geven aan nog steeds veel bestrijdingsmiddelen boven de norm aan te treffen in drinkwaterbronnen. Maar door grote druk vanuit de industrie, willen het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en regeringspartijen milieu- en volksgezondheidsaspecten schrappen en stellen zij economische belangen voorop.

Het verheugt de leden van de PvdA-fractie dat in artikel 11 van de richtlijn 2009/128/EG staat dat de lidstaten verplicht zijn ervoor te zorgen dat het aquatische milieu en de drinkwatervoorziening worden beschermd tegen het effect van gewasbeschermingsmiddelen. Op welke wijze voldoet de huidige nationale wetgeving aan deze eis? En op welke vlakken moet de regelgeving nog aangepast worden?

Op pagina 9 van de Nota van toelichting staat te lezen dat er buiten de toelating geen nationale regels bestaan voor niet-landbouwkundige toepassingen, zoals op sportvelden. Wanneer zal voorzien worden in de aanvullende implementatievoorschriften op grond van de eisen van artikel 11?

Welke maatregelen zullen worden vastgesteld om de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen zoveel mogelijk te beperken dan wel uit te schakelen langs infrastructuur nabij oppervlaktewater en grondwater? Waarom wordt niet gekozen voor uitschakelen van gebruik tenzij het echt niet anders kan?

Het doel van richtlijn 2009/128/EG is de bevordering van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, uitgaande van een op voorzorg en preventie gebaseerde benadering, zo staat in de Nota van toelichting te lezen. Ook buiten de landbouw moeten gebruikers elk jaar een gewasbeschermingsplan opstellen. Dat houdt in elk geval in dat een gebruiker eerst het gebruik van niet-chemische alternatieven moet overwegen. Hoe wordt hier op toegezien? Moet de gebruiker elk jaar opnieuw de overweging maken? Wordt actief ingezet op voorlichting over de beschikbare alternatieven?

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het terugbrengen van het gebruik momenteel voor een groot deel op vrijblijvende maatregelen stoelt en dat dit een negatief effect heeft op de effectiviteit. Daarom vinden de leden van fractie van de PvdA dat serieus ingezet moet gaan worden op een verdere vermindering van het gebruik en daarmee een vermindering van de risico's en gevolgen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen voor mens, dier en milieu, met hierbij een veel duidelijkere focus op alternatieve gewasbeschermingstechnieken en -middelen.

Op pagina 18 wordt aangegeven dat drift ofwel de mate van verwaaiing van een gewasbeschermingsmiddel bij de toepassing ervan een belangrijk aspect is bij de beoordeling en toelating van een gewasbeschermingsmiddel. Het kabinet streeft naar een verbetering en harmonisatie van het richtsnoer met betrekking tot de beoordelingsmethode in Europees verband. Door middel van de motie Ouwehand (Kamerstuk 32 372, nr. 19) heeft de Kamer verzocht reeds toegelaten neonicotinoïden opnieuw te toetsen op de gezondheid van bijen en hierbij ook expliciet de sublethale effecten mee te nemen. Naast bijen hebben ook andere insecten als vlinders en hommels mogelijk last van dezelfde middelen. Kan dit opnieuw toetsen dan ook gebeuren op niet-doelwitsoorten voor de neonicotinoïden?

Dan hebben de leden van de PvdA-fractie nog een paar algemene vragen: Hoe verhoudt het wegvallen van het maximum toelaatbaar risiconiveau (MTR) voor oppervlaktewater zich tot de algemene plicht in de verordening om naar de stand van wetenschap en techniek te beoordelen en daarbij uit te gaan van een hoog beschermingsniveau?

Waarom kiest de staatssecretaris voor een soort beoordeling, in een land als Nederland, die overeenkomt met die in andere landen? Voor wat betreft Nederland is sprake van een watermilieu dat immers niet met andere landen te vergelijken is. De verordening biedt nota bene juist meer ruimte voor nationale afwijkende criteria dan de nu nog geldende richtlijn.

Kan de staatssecretaris aangeven wat de reden is dat diverse Europese landen, waaronder Italië en Duitsland, al zijn overgegaan op een verbod terwijl wij er nog over nadenken? Wat was de hoofdreden van die Europese landen om tot een verbod over te gaan? En waarom is dat voor Nederland nog geen reden? Heeft dat met de teeltkeuze te maken, of met de intensiteit van voedselproductie?

De onderzoeksopdracht aan Alterra behelst alleen onderzoek naar de varroamijt en andere parasieten als de Nosema. Reeds op het wereldcongres Apimondia in Montpellier in 2009 waren wetenschappers en bijdeskundigen het erover eens dat het gebruik van landbouwgif een zeer belangrijke oorzaak is van de exploderende bijensterfte wereldwijd. Dit heeft geen gevolgen gehad voor de onderzoeksopdracht aan Alterra. Kan de staatssecretaris uitleggen waarom, terwijl de internationale bijenwereld de noodklok luidt over landbouwgif en de effecten op bijen en andere bestuivers, in Nederland daar niets aan is gedaan?

De staatssecretaris geeft aan dat als deze nieuwe generatie bestrijdingsmiddelen aantoonbaar schadelijk zijn voor bijen, ze dat ook wel zullen zijn voor andere insectensoorten. In het geval dat deze middelen geen nadelige effecten zouden hebben op bijen (wat natuurlijk kan, al verwachten de leden van de PvdA-fractie het niet), dan is het niet per definitie zo dat ze geen effecten zouden hebben op andere niet-doelsoorten (nachtvlinders, zweefvliegen, hommels) die in het agrarische gebied voorkomen. Wil de staatssecretaris aangeven hoe hij de zorg voor deze soorten dan denkt in te vullen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

Artikel 28, derde lid, van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden dient ter implementatie van artikel 36, eerste lid, van verordening (EG) 1107/2009 en bepaalt dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over de toepassing van de uniforme beginselen. Het artikel bevat echter als gevolg van het amendement van het lid Koopmans c.s. (Kamerstukken 32 372, nr. 41) twee beperkingen. Er kan geen norm worden gesteld bovenop de uniforme beginselen of een extra beoordelingsnorm. Wel kan de regering regelen «hoe» een norm uit de verordening of de uniforme beginselen moet worden beoordeeld door het Ctgb. In hoeverre kan dan nog sprake zijn van een nationale kop?

In hoeverre gaat de «hoe» vraag ook op in de volgende redenering zoals gesteld in de Nota van toelichting: de uniforme beginselen (UB) bestonden al onder richtlijn 91/414/EEG en zijn volgens artikel 29, zesde lid, van de verordening zonder ingrijpende wijzigingen overgenomen. De UB kent diverse open bepalingen, die door de lidstaat nader ingevuld moeten worden. De verplichting blijkt onder andere uit de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) over de toetsing op drinkwaterkwaliteit, waarin het CBB oordeelde dat Nederland een

methode had moeten aanwijzen om op de EU-norm voor drinkwaterkwaliteit te toetsen, ook al voorzien de uniforme beginselen zelf niet in een methode voor de beoordeling van de effecten van het voorgenomen gebruik van een gewasbeschermingsmiddel op in dit geval de kwaliteit van het oppervlaktewater dat voor de onttrekking van drinkwater wordt gebruikt? Op welke wijze is Nederland door de Europese Unie en/of andere lidstaten op deze problematiek geweest? Wat is de situatie in andere lidstaten en hoe gaan andere lidstaten hiermee om? Is sprake van een gelijkspelveld? Zo nee, welke acties onderneemt de staatssecretaris om deze wel te creëren?

De uitwerking van de UB zal stap voor stap naar Europees niveau worden getild. De Europese Commissie zal richtsnoeren vaststellen volgens de procedure van artikel 77, en deze richtsnoeren moeten volgens artikel 36, eerste lid, van de verordening worden gebruikt in de zonale beoordeling. Het zal nog enkele jaren duren voordat deze invulling compleet is. Kan de staatssecretaris het tijdstraject aangeven alsmede welke stappen doorlopen dienen te worden? Op welke wijze kan Nederland het traject versnellen? Is hierbij het Europese gelijkspelveld in beeld? Tot die tijd blijft het huidige toetsingskader gelden: de UB met verplichte nationale invullingen. Deze nationale invullingen blijven, gelet ook op voormelde gerechtelijke uitspraak, voorlopig noodzakelijk om aan de EU-verplichting voor een juiste beoordeling te voldoen. Deelt u de mening dat hier wel degelijk sprake is van een nationale kop in elk geval voor de «hoe»? Of niet? Of geldt deze aanpak voor de gehele zonale zone?

Artikel 67 registratie van verkochte en gebruikte gewasbeschermingsmiddelen

Voor de zekerheid voorziet artikel 25a in de mogelijkheid uitvoeringsregels te stellen bij ministeriële regeling. De reden hiervoor is dat artikel 67, vierde lid, van verordening (EG) 1107/2009 de mogelijkheid openhoudt dat er nog een uitvoeringsverordening volgt. Zolang er nog geen Europese uitvoeringsverordening is, kan het nodig zijn Nederlandse uitvoeringsregels te stellen. In welke gevallen zou hier sprake van kunnen zijn? En is het niet zo dat deze dan gelden voor de gehele zonale zone? Het ontwerpbesluit voegt bij onderdeel C na artikel 25 dus een nieuw artikel 25a in dat het mogelijk maakt dat de Minister bij regeling nadere regels stelt met betrekking tot de registratie van onder meer het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dergelijke regels, die potentieel een groot effect op de administratieve lastendruk van ondernemers kunnen hebben, dienen niet bij regeling maar bij algemene maatregel van bestuur, te worden vastgesteld, zodat deze daarmee eerst aan parlementaire beoordeling onderhevig kunnen zijn.

Op grond van artikel 23 van de richtlijn 2009/128/EG moet de Nederlandse implementatieregelgeving uiterlijk op 26 november 2011 in werking treden. Implementatie vindt plaats in het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden, alsmede het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, het Besluit lozingen buiten inrichtingen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij. Zit ook het Activiteitenbesluit hieraan gekoppeld? Wat is het gevolg als deze termijn niet wordt gehaald?

Richtlijn 2009/128/EG stelt in aanvulling op verordening (EG) 1107/2009 en in aanvulling op richtlijn 2009/127/EG regels over de gebruiksfase van gewasbeschermingsmiddelen. Zo vereist de eerstgenoemde richtlijn artikel 9 dat de luchtvaarttoepassing van gewasbeschermingsmiddelen in principe wordt verboden. De leden van CDA-fractie vragen op dit punt opheldering. Vallen spuitvliegtuigen, welke fungicides spuiten, hieronder? Het gebruik van vliegtuigspuiten is al aan strikte eisen gehouden middels het Lozingsbesluit open teelt en veehouderij. Waarom dan toch deze

verdere aanscherping? Graag een reactie hierop van de staatssecretaris. Hoe wordt deze problematiek van het landbouwluchtvaartbedrijfsleven, welke niet stil heeft gezeten, meegenomen bij het Activiteitenbesluit?

De leden van de CDA-fractie zijn tevreden met de erkenning dat daar waar het bedrijfsleven zelf een rol kan spelen, de regering aangeeft dat ook over te laten aan het bedrijfsleven.

Ook zijn de leden van de CDA-fractie tevreden met de constatering dat de huidige voorschriften zowel op het vlak van de Waterwet als op de artikelen 79 en 80 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden gebaseerde Lozingenbesluit open teelt en veehouderij (Lotv) voor agrarische toepassingen een voldoende implementatie van artikel 11 van de richtlijn 2009/128/EG zijn.

De leden van de CDA-fractie vragen opheldering op het punt dat alle te nemen maatregelen ondersteuning dienen te bieden aan en verenigbaar dienen te zijn met de Kaderrichtlijn water (KRW). In hoeverre is hier het gelijkspelveld in beeld? Is hier sprake van een nationale invulling?

Wat is de Nederlandse input met betrekking tot herziening van de richtlijn prioritare stoffen, een dochterrichtlijn van de KRW? De Europese Commissie is al geruime tijd bezig met de voorbereiding van de herziening van de richtlijn prioritare stoffen, een dochterrichtlijn van de KRW. Welke meetgegevens heeft Nederland aan de Europese Commissie gestuurd? Eén van de criteria die de Europese Commissie voor plaatsing van een stof op de lijst hanteert, is dat de stof in minstens drie lidstaten een probleem vormt. Kan de staatssecretaris aangeven of dat het geval is voor werkzame stoffen welke in Nederland worden toegepast, bijvoorbeeld imidacloprid, chlothianidin, thiamethoxam en fipronil? En kan hij een overzicht geven welke stoffen Nederland wel op de lijst heeft staan en overige lidstaten niet? Wanneer wordt het voorstel van de Commissie verwacht? Heeft de staatssecretaris in beeld of de genoemde stoffen ook op lijsten van probleemstoffen op stroomgebiedniveau (lidstaat overstijgend) voorkomen?

Bij Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer Artikel II onderdeel C wordt na artikel 4 113a een nieuw artikel 4 113b ingevoegd. Het artikel kent drie leden genummerd 1, 6 en 7. Waarschijnlijk is niet correct genummerd. Of ontbreken de leden 2 t/m 5?

Handhaaf Besluit artikel 10 «Behandeling van zaaizaad voor derde landen». Als deze mogelijkheid vervalt, zal de zaadindustrie dit deel van haar activiteiten in Nederland moeten staken en verplaatsen naar of uitbesteden aan het land van bestemming. Dat betekent aanzienlijk verlies van zaken in Nederland. Graag een reactie hierop van de staatssecretaris.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben met zorg kennisgenomen van het ontwerpbesluit, houdende wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden en enige andere besluiten in verband met de aanwijzing van nationale beoordelingsmethoden voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. In de visie van de leden van de SP-fractie doet het amendement Koopmans c.s. (Kamerstuk 32 372, nr. 41) ernstige afbreuk aan de werking van de wet en het ontwerpbesluit.

De leden van de SP-fractie maken zich zorgen vanwege het te ruime toelatingsbeleid, waarbij onder meer onvoldoende rekening wordt gehouden met gezondheidseffecten op omwonenden, effecten op niet-doelwitorganismen zoals bijen (inclusief lange termijn en sublethaal),

gewerkt wordt volgens verouderde methoden en geen rekening wordt gehouden met gestapelde effecten. Ook het feit dat er ondanks overschrijdingen in het oppervlaktewater nog steeds nieuwe toelatingen plaatsvinden van bijvoorbeeld neonicotinoïden. De leden van de SP-fractie vrezen een race naar de bodem met het zonale toelatingsbeleid, doordat er in Europa en zeker in Nederland te weinig waarborgen zijn ingebouwd om de kwaliteit van de beoordelingen te garanderen en concurrentie op kwaliteit te bevorderen versus concurrentie op dienstbaarheid aan het bedrijfsleven. De leden van de SP-fractie zijn nog niet gerust op de rol van het Ctgb en zien hier dit jaar graag verbetering in. Aan de te ruimhartige toelatingen en de gebrekkige onderbouwing moet onmiddellijk een einde komen.

De leden van de SP-fractie maken zich ernstig zorgen over de waterkwaliteit. De leden van de SP-fractie hebben met zorg gelezen in het artikel in de Spits van 10 maart jl. «Waterprijs omhoog» dat de Vewin verwacht dat door de nieuwe regelgeving de prijs van drinkwater omhoog zal gaan. Hoeveel extra kosten krijgen de drinkwaterbedrijven in Nederland door de extra vervuiling met pesticiden? Wie gaat er voor de kosten opdraaien? Waar zijn deze begroot? Ziet het kabinet mogelijkheden om de producenten of gebruikers van de pesticiden de extra zuiveringskosten te laten betalen?

De leden van de SP-fractie lezen «De Europese uniforme beginselen (PM deel B, punt 1 onder 2 en 5, en punt 2.4.1.1, alsmede deel C, punt 2.4) verplichten het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden ertoe met alle verwachte blootstellingsroutes rekening te houden. De methode onder nummer 22 is van belang voor de inschatting van de mate van blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen via de lucht met behulp van het zogenoemde lijwervelmodel.»

De leden van de SP-fractie vragen welke toekomstige, danwel toegelaten stoffen, wel dan niet hiermee beoordeeld zullen worden. Voorts vragen de leden van de SP-fractie welke rapporten en beoordelingen met betrekking tot gezondheidsgevolgen voor omwonenden er dit jaar te verwachten zijn.

Hoe is de toetsing op de gezondheid van mensen betreffende niet landbouwkundig gebruik op bijvoorbeeld sportvelden of andere gelegenheden waar veel kinderen spelen of voor langere tijd verblijven, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Hoe wordt getoetst en met welke premissen? Wordt rekening hierbij gehouden met mogelijk onoordeelkundig gebruik? Zijn middelen met neonicotinoïden, zoals Merit Turf, voor sportvelden toegelaten bijvoorbeeld voor de bestrijding van emelten en engerlingen?

De leden van de SP-fractie vragen hoe de praktijk bij niet landbouwkundig gebruik wordt vormgegeven. De leden van de SP-fractie namen kennis van het volgende: «Overigens wijst de regering erop dat, ook buiten de landbouw, gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen (buiten de landbouw vaak onkruidbestrijdingsmiddelen) op grond van artikel 26, eerste lid, van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden verplicht zijn ieder

jaar een gewasbeschermingsplan op te stellen. In dat plan moet in voorkomend geval ook rekening worden gehouden met de eisen van artikel 27b Bgb. Dit houdt in ieder geval in dat een gebruiker, voordat sprake is van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, eerst het gebruik van niet-chemische alternatieven moet overwegen.» Hoe wordt dit vormgegeven, wat doet het kabinet aan controle en handhaving, welke capaciteit wordt hierop gezet met welke sanctie wordt gewerkt en wat is de pakkans? Hoe garandeert de staatssecretaris dat er serieus gekeken wordt naar niet-chemische alternatieven?

In welke mate wordt er momenteel bij onderhoud van auto- of spoorwegen gebruik gemaakt van zware onkruidbestrijdingsmiddelen zoals neonicotinoïden? In hoeverre wordt er gekeken naar alternatieven en is er een instructie vanuit het Rijk hiervoor? Vewin en de Unie van Waterschappen merken op dat het schrappen van de preregistratietoets (gebaseerd op artikel 2.10 Rgb) ertoe kan leiden dat knelpunten voor de waterkwaliteit toenemen. Dit is volgens de leden van de SP-fractie zeer zorgelijk en deze leden willen graag een garantie van het kabinet dat de waterkwaliteit niet achteruit zal gaan betreffende residuen van bestrijdingsmiddelen in (oppervlakte-)water.

Het argument dat het vervallen van de preregistratietoets het Nederlandse toelatingsbeleid in lijn brengt met hetgeen elders in Europa gebruikelijk is, houdt volgens de leden van de SP-fractie geen steek aangezien Nederland specifieke omstandigheden kent zoals een grote bevolkingsdruk en veel wind en water.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben met grote teleurstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit gewasbeschermingsmiddelen dat voortvloeit uit de wijziging van de wet gewasbeschermingsmiddelen om deze in lijn te brengen met EU-regelgeving. Zij willen graag vragen stellen over het voorliggende besluit.

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren zien dat Nederland een uniek land is, met uitzonderlijke omstandigheden, door de kleine akkers en weilanden, de vele slootjes, het vele gebruik van oppervlaktewater om drinkwater van te produceren, en het extreem hoge gebruik van landbouwgif door de boeren en tuinders in ons land. Het oppervlaktewater in Nederland is in extreem hoge mate vervuild door bestrijdingsmiddelen, zeker in het Westland. De kosten voor de zuivering van het water nemen toe, en de bewijzen van de schadelijkheid van bestrijdingsmiddelen voor de menselijke gezondheid en voor de biodiversiteit stapelen zich op. De bijensterfte is extreem hoog in ons land. In deze context vinden de leden van fractie van de Partij voor de Dieren het onbegrijpelijk dat de regering de regelgeving op het gebied van het toelaten, het gebruik en het lozen van bestrijdingsmiddelen versoepeld. Graag een reactie hierop. Waarom stelt het kabinet het korte termijn economische belang van producenten en gebruikers van bestrijdingsmiddelen voorop op de volksgezondheid en de kwetsbare en onmisbare biodiversiteit?

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben niets kunnen merken van een begin van het besef bij het kabinet dat het hoge gebruik van bestrijdingsmiddelen daadwerkelijk snel naar beneden moet. Toch is de noodzaak daarvan erg groot; onze eigen gezondheid lijdt schade door het gebruik van de middelen, bestuivers, waaronder bijen, laten nu al zien het loodje te leggen door het hoge gebruik van extreem giftige middelen, maar ook de landbouw zelf is uiteindelijk de dupe van het hoge gifgebruik. Steeds meer onkruiden en plaaginsecten worden resistent door de continue blootstelling aan gif. Op welke wijze neemt het kabinet deze feiten mee in haar beleid omtrent bestrijdingsmiddelen? De leden van fractie van de Partij voor de Dieren zien dit niet terugkomen, er lijkt geen enkele urgentie aan gegeven te worden dat de Nederlandse landbouw moet leren te functioneren zonder het gebruik van landbouwgif. Ook de samenhang met het beleid om het verlies aan biodiversiteit te stoppen lijkt compleet vergeten in de wetswijziging en in het voorliggende

ontwerpbesluit. Op welke wijze wordt het beleid over de toelating en het gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen gekoppeld aan beleid gericht op het behoud van de biodiversiteit in ons land? Op welke manieren is hier institutioneel samenwerking en uitwisseling van kennis geborgd op het gebied van de negatieve effecten van bestrijdingsmiddelen, bijvoorbeeld tussen het Planbureau voor de leefomgeving (PBL), het Ctgb, en tussen het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)? Is deze samenwerking er? Zo nee, waarom niet en is het kabinet bereid hier verandering in aan te brengen?

De zonale toelating zal naar mening van de leden van fractie van de Partij voor de Dieren een ernstig negatief effect hebben op de kwaliteit van ons oppervlaktewater en de biodiversiteit. Het stellen van nationale regels om onze specifieke omstandigheden mee te nemen in toelatingen en gebruiksvoorschriften wordt ernstig beperkt. Graag krijgen de leden van fractie van de Partij voor de Dieren een compleet overzicht van de wijze waarop Nederland nog aanvullende regels zal blijven kunnen stellen wanneer de EU-regelgeving eenmaal compleet geïmplementeerd is. Wat is nog mogelijk, en wat niet? Op welke wijze zal het Ctgb binnen het systeem van zonale toelatingen gaan beoordelen, wanneer de toelating door een andere lidstaat is uitgevoerd, of bij deze toelating wel voldoende is gelet op de specifieke omstandigheden in ons land? Kan de staatssecretaris bij het beantwoorden van deze vraag het hele proces uitgebreid beschrijven zodra er een zonale toelating aangevraagd wordt in de zone waartoe Nederland behoort?

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren maken zich ernstig zorgen over de manieren waarop de producenten en verhandelaars van landbouwgif adverteren voor hun schadelijke middelen. Aan welke regels moet de etikettering van en reclame voor bestrijdingsmiddelen voldoen? Op welke wijze en met welke frequentie wordt hierop gecontroleerd? De leden van fractie van de Partij voor de Dieren zijn van mening dat reclame voor chemische bestrijdingsmiddelen helemaal niet mogelijk zou moeten zijn. Hiermee worden onduurzame landbouwpraktijken in stand gehouden en zelfs gestimuleerd. En dit, zonder dat er een verplichting schijnt te zijn om in advertenties te wijzen op de schadelijke effecten die het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan hebben. Is het kabinet bereid tot het invoeren van een wettelijke verplichting voor het toevoegen van waarschuwingzinnen op advertenties van bestrijdingsmiddelen, zoals ook het geval is bij reclame voor andere schadelijke stoffen, zoals alcoholische dranken? Hierbij kan gedacht worden aan het verplicht vermelden van de waarschuwinglabels en -zinnen die ook op de etiketten van de betreffende middelen gevoerd moeten worden. Indien het kabinet hiertoe niet bereid is, wat is hier de reden voor, en hoe verhoudt zich dat tot de, in ieder geval theoretische, inzet van het kabinet om minder bestrijdingsmiddelen te gebruiken?

Tijdens de behandeling van de wetswijziging hebben de leden van fractie van de Partij voor de Dieren vragen gesteld over de rol die het Ctgb in het rondetafelgesprek over de wetswijziging hebben gespeeld. Zij wezen hier op de actieve lobby van het Ctgb om de «nationale koppen» oftewel de nationale wetgeving die onder andere de waterkwaliteit moet beschermen, te verwijderen in deze wetswijziging. De leden van fractie van de Partij voor de Dieren willen opmerken het ook zeer teleurstellend te vinden dat deze lobby gelukt is. Daarnaast willen zij alsnog graag een oordeel van het kabinet over deze rol van het Ctgb. Deelt het kabinet de mening dat het Ctgb het belang van een goede kwaliteit van de leefomgeving, voor mens en dier, voorop zou moeten stellen, en niet hun eigen economische positie en de belangen van de producenten van chemische bestrijdingsmiddelen? Is het kabinet bereid het Ctgb aan te spreken op de

lobby die zij gevoerd hebben, of is dat wellicht in de tussentijd al gebeurd? Zo nee, waarom niet en welke conclusie moeten de leden van fractie van de Partij voor de Dieren hieruit trekken?

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren willen graag weten op welke wijze het kabinet het gebruik van biociden in zowel door agrariërs als door particulieren wil terugdringen. Welke doelstellingen zijn er daarvoor, welke instrumenten gebruikt de regering hiervoor?

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren zijn zeer ontstemd over het schrappen van de watertoets. Kan het kabinet bevestigen dat de verordening voorschrijft dat bij toelating van bestrijdingsmiddelen gekeken moet worden naar de gevolgen van deze toelating voor de kwaliteit van het oppervlaktewater? Op welke manier wordt daar na van toepassing worden van het voorliggende besluit uitvoering aangegeven? Kan het kabinet bij het beantwoorden van deze vraag zowel ingaan op de situatie dat het Ctgb de beoordeling verzorgt als op de situatie dat de beoordeling gedaan wordt in een andere lidstaat?

De bescherming van het grondwater wat voor de productie van drinkwater gebruikt wordt, behoeft naar mening van de leden van fractie van de Partij voor de Dieren meer aandacht dan thans gebeurt. Provinciale Staten zouden ervoor moeten zorgen dat er zones rondom de inwinpunten van dit water beschermd worden, maar de leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben de indruk dat dit lang niet overal goed gebeurt. Kan het kabinet hiervan een overzicht geven? Deelt het kabinet de mening van de leden van fractie van de Partij voor de Dieren dat het borgen van deze beschermingszones in nationale regelgeving zou moeten gebeuren om werkelijke bescherming te realiseren? Zo nee, waarom niet? De Kamer heeft een toezegging gekregen nog geïnformeerd te worden over de teeltvrije zones en emissiereducerende maatregelen met het oog op het voorkomen van effecten ten aanzien van de waterkwaliteit. Wanneer zal de Kamer deze brief ontvangen, en zal het kabinet voor de inhoud van deze brief nog in overleg treden met drinkwaterbedrijven en milieu- en natuurorganisaties?

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben ernstige twijfels bij de manier waarop het Ctgb bestrijdingsmiddelen beoordeelt. Zij hebben de indruk dat dit niet gebeurt op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten. Bijlage 1, behorende bij artikel 8a eerste lid, over de methoden voor de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen, bevestigt deze indruk van de leden van fractie van de Partij voor de Dieren. De stellige indruk van de leden van fractie van de Partij voor de Dieren is dat er een groot aantal aspecten van de bestrijdingsmiddelen niet wordt meegenomen in de beoordeling, zoals de sublethale effecten, de chronische toxiciteit, de cumulatieve effecten en hormoonverstorende effecten. De reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 12 april 2011 (2011Z08457), om een reactie te geven aan de Kamer op het onderzoek van het UMC St. Radboud in Nijmegen over mogelijke afwijking bij zonen door bestrijdingsmiddelen, waarbij het kabinet aangaf meer onderzoek hiernaar te laten doen door het RIVM, bevestigt het beeld dat dit soort nieuw onderzoek inderdaad niet wordt meegenomen in de toelatingsprocedure van bestrijdingsmiddelen. Graag krijgen de leden van fractie van de Partij voor de Dieren een inhoudelijke reactie op alle punten waarvan zij de indruk hebben dat deze onvoldoende worden meegenomen, waarbij zij vragen in te gaan op welke nieuwe inzichten er zijn op dit gebied en op welke wijze deze aspecten meegenomen worden in de toelatingsprocedure. Ook de statistische onderbouwing van de proeven die worden gedaan –meestal door de producent van het bestrijdingsmiddel zelf, om

de toxiciteit op niet-doelwitorganismen aan te tonen. Er is recent een studie verschenen van James E. Cresswell (A meta-analysis of experiments testing the effects of a neonicotinoid insecticide (imidacloprid) on honey bees. Ecotoxicology d.d.16 november 2010) waarin wordt geconcludeerd dat alle uitgevoerde proeven op bijen te kort duurden en te klein waren opgezet om sublethale effecten aan te tonen. De leden van fractie van de Partij voor de Dieren krijgen graag een inhoudelijke reactie op dit onderzoek, en zij vragen op welke wijze en op welke termijn de beoordelingsprocedure aangepast zal worden om de kritiek die er te leveren is op de toelatingsprocedures weg te nemen.

De Nota van toelichting vermeldt dat er middels de veranderingen in de methoden voor de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen een administratieve lastenverlichting optreedt van een half miljoen, en dat de toelatingen sneller zullen gaan. Op welke wijze wordt deze lastenverlichting bereikt, en hoe kan het kabinet garanderen dat dit niet ten koste gaat van de bescherming van de milieukwaliteit? Graag een uitgebreide reactie op dit punt, de leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben hier grote zorgen over.

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben ook enkele vragen over de procedures van dringend vereiste toelatingen. Welke criteria zijn er om te beoordelen of een middel een dringend vereiste toelating zou moeten krijgen? Welke toetsen worden er uitgevoerd bij een dringend vereiste toelating en op welke wijze wijkt deze procedure af van de normale beoordeling? Welke veranderingen zal het systeem van zonale toelating hierin maken?

Het kabinet lijkt ervan uit te gaan dat gebruiksvoorschriften altijd worden nageleefd. Daarom worden er veel middelen toegelaten waarvan bekend is dat zij een ernstig negatief effect hebben op bijvoorbeeld bijen (en andere bestuivers), waarbij dan gebruiksvoorschriften gelden dat het bijvoorbeeld niet op bloeiende planten mag worden gebruikt. Dit is niet alleen het geval bij toepassingen voor agrarisch gebruik, maar ook bij toepassingen voor particulier gebruik. Zo zijn er middelen toegelaten voor particulier gebruik van de klasse neonicotinoiden, ook die neonicotinoiden waarvan bekend is dat zij gevaarlijk zijn voor bijen. Hoe wordt er bij particulier gebruik gehandhaafd op deze gebruiksvoorschriften? Deelt het kabinet de mening dat dit gebruik niet gehandhaafd kan worden en dat het zeer goed mogelijk is dat particulieren deze middelen ook buiten gebruiken, en ook op bloeiende planten? Deelt het kabinet de mening dat dit gebruik dus een ernstig negatief effect kan hebben op de o zo belangrijke bij? Deelt het kabinet dan ook de mening dat het gebruik van neonicotinoïde middelen door particulieren dan ook verboden moet worden? Zo nee, waarom niet, zeker gezien het feit dat er talloze middelen beschikbaar zijn voor particulieren die geen of een aanzienlijk kleiner risico betekenen voor de biodiversiteit in het algemeen, en de essentiële bestuivers in het bijzonder?

Maar ook bij het agrarisch gebruik is overduidelijk dat de gebruiksvoorschriften vaak niet worden nageleefd, kan de regering dat bevestigen? Hoe zijn anders de enorme normoverschrijdingen in het oppervlaktewater te verklaren? Is het kabinet bereid om toe te geven dat er tussen de theorie op basis waarvan middelen toegelaten worden, en de praktijk waarin de middelen gebruikt worden, een enorm verschil zit, en dat dit verschil voor zeer ernstige ecologische effecten kan zorgen? Op welke manier wil het kabinet dit verschil verkleinen, op welke manier wil het kabinet ervoor zorgen dat bij de toelating van giftige middelen uitgegaan wordt van de praktijksituaties? Deelt het kabinet dat alleen wanneer de huidige praktijk en de huidige fysieke omstandigheden, inclusief de huidige normoverschrijdingen in het oppervlaktewater, worden betrokken

bij de toelating, de leefomgeving van mens en dier afdoende beschermd wordt? Zo nee, waarom niet?

Graag krijgen de leden van fractie van de Partij voor de Dieren hierbij ook een overzicht van de fte's en het budget dat wordt besteed aan de handhaving van de genoemde gebruiksvoorschriften.

De leden van fractie van de Partij voor de Dieren hebben begrepen dat Wageningen UR nu een uitgebreider onderzoek aan het opstarten is naar de verschillende oorzaken van bijensterfte, en dat onderzoeker Van der Sluijs daarbij betrokken zal worden. De leden van fractie van de Partij voor de Dieren waarderen het betrekken van de expertise van de Universiteit Utrecht, en worden graag nader geïnformeerd over de opzet en reikwijdte van deze studie.

II. REACTIE VAN DE STAATSSECRETARIS

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Schüssel